

TÄHEKE

NR.4 1985

ISSN 0134—2266

Igavese tule juures

Vanaisa ja lapselaps jalutavad igavese tule juurde. Leek soojendab kiviplaate ning punaseid õisi. Vanaisa hoiab lapselapse käest kõvasti kinni.

Kiviplaatidel kajavad sammud. Õpilased marsivad sirges rivis tule juurde aualvesse. Nad seisavad siin nii suvel kui talvel. Avaldavad sõjameestele austust.

Vanaisa vaatab neid ja jutustab: «Rindel olles tahtsid kõik sõjamehed koju, perekondade juurde. Sõda ei lasknud meil tulla. Alles rahu laskis. Rahu ja võidu pärast me võitlesimegi. See oli raske võitlus.»

Lapselaps teab, et tema vanaisa ei olnud sõja ajal veel vanaisa. Oli hoopis isa, kes kodust kaugel muretses oma pisikese poja pärast. Kas kodu on alles? Kas toitu jätkub? Kas riideid on?

Vanaisa jätkab: «Meie hulgast said paljud surma. Emad jäid ilma poegadest, lapsed isadest. See on suur õnnetus igale perele, kogu maale.»

Sõjaaeg oli valus aeg, murede aeg.

Kiviplaatidel kajavad taas sammud. Uued õpilased marsivad tule juurde. Vanaisa jälgib neid, kes ei ole kunagi näinud sõda, ja ütleb lapselapsele: «Küll on hea, et olete rahuaja lapsed. Lapsed peavadki elama rahu ajal. Alati ja igal pool. See on minu suurim soov.»

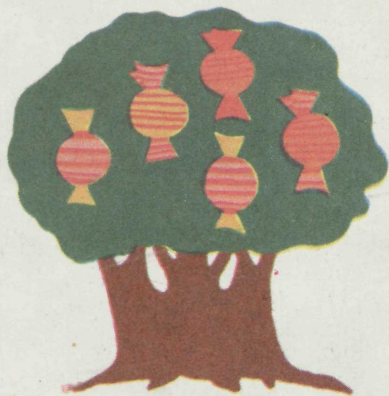
Vanaisa ja lapselaps vaatavad veel kaua igavest tuld ja õpilasi aualves. Suur käsi hoiab kõvasti väikest kätt.

Pildistanud GUSTAV GERMAN

AGNES JÜRGENS

Selle pildi kinkisid «Tähekesele» Nissi kooli oktoobrilapsed. Joonistuse tagaküljele on kirjutatud AUTO-PORTREE.

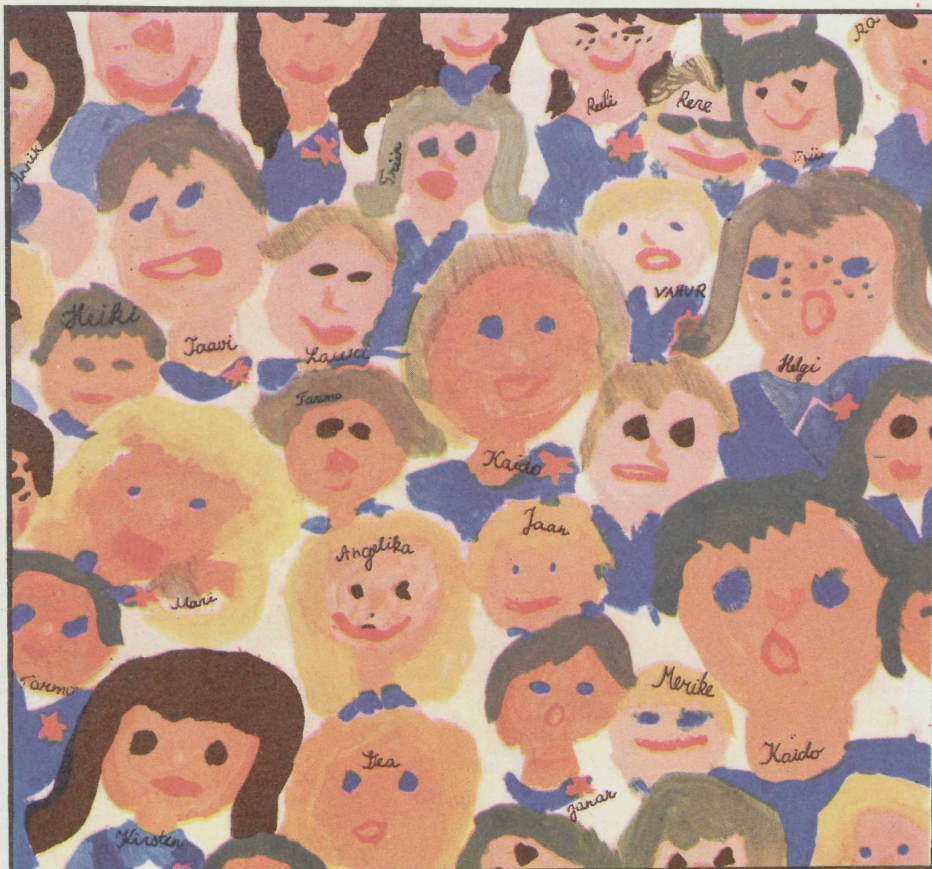
Autopildiga pole siin küll midagi pistmist, ütled sina. Ega muidugi. Autoportree tähendab hoopis endast joonistatud näopilti. Kui päris-kunstnikud sellise pildi näitusele panevad, siis on alla ikka kirjutatud: autoportree. «Tähekesele» kingitud pildil on joonistajad igaüks oma portreele veel nime juurde kirjutanud. Nii on täpselt teada, kes on kes.

Nissis kasvavat KOMMIPUU. Mis puu see niisugune on? I klassi õpilased:

«Esimesel septembril oli meie esimene koolipäev. Saime endile aabitsa, oma õpetaja ja pinginaabri. Kui pärast õue läksime, siis nägime, et ühe puu küljes ripuvad kommikotid. Igaühele üks. Meil oli sellest väga hea meel.»

Vanempioneerijuht Aino Kasemaa: «See imeline puu annab komme vaid kord aastas — tarkusepäeval. Kommikoti saavad lapsed, kes alustavad kooliteed. Ja noored õpetajad, kes esimest aastat tööle hakkavad. Vana jalakas soovib, et tema kooli õpilastel ja õpetajatel hästi läheks. Seepärast ta end kommikotidega ehib.»

Nissi koolis käis ELJU MARDI

$$A + 3 = 9$$

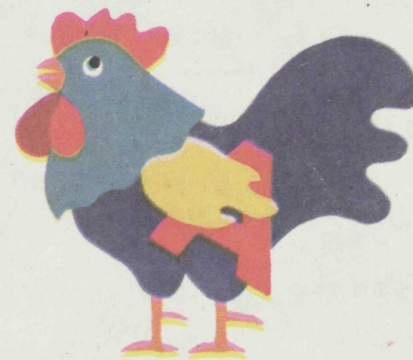
$$A =$$

I klassi õpilased teavad: et targaks saada, tuleb õppida. Tüdrukud tunnistasid, et nii mõnelgi oli algul raskusi matemaatikaga. Kodus saadi liitmise ja lahutamisega üsna kenasti hakkama. Nüüd olid aga töövihikus hoopis keerulisemad ülesanded.

«ENEKE» annab A-ga esimesena AABITSA, siis veel Aafrika, aasta, aprillinalja. Mida siin!

«Algul ma kohe kuidagi ei taibanud, kuidas leida A,» ütles Kristen. «Nüüd tundub see nii lihtne.» Ju siis on koos õpetajaga leitud võti, kuidas ülesannetest jagu saada. Poisid loevad jälle eesti keele harjutuste tegemist kõige raskemaks. Õpetaja nõuab, et kiri oleks korralik. Ilusad tähed tulevad siis, kui kirjutad aeglaselt ja püüdlikult. Aga mõnikord kutsub sõber õue, mõnikord kiirustad spordiringi, mõnikord...

«Meil on klassis KUKK. Ei, mitte päris, vaid mängukukk,» teatasid lapsed.

«Selle kuke saime aabitsapeol. Sel peol lugesime ja laulsime, mõistasime mõistatusi ja vanasõnu. Tähejuht Ingrid ütles vanasõnade algusi: «Tee tööd...», ja meie pidime ära arvama terve vanasõna. Ingrid nuputab igasuguseid huvitavaid võistlusi välja.»

Kukk jälgib nüüd kõiki oktoobrilaste tegemisi. Mida Ingrid oma klassikaaslastega järgmiseks korraks välja mõtleb, sellest kukk ei rääkinud. Ütles vaid: olgu üllatuseks.

ÕPETAJA PILLE PIHO: «Minu lapsed on kõik väga tublid. Kes käib spordiringis, kes laulmas, kes tantsimas.»

«Kas õpetaja teiega vahel riidleb ka!» «Jaa, siis kui kisame. Tema tahab, et me oleksime alati viisakad ja korralikud.»

Parem või pahem?

LEELO TUNGAL

PAREM JALG LÄKS PAHA PEALE
PAHEMASSE SUSSI.
VARBAD SAID SEAL NAHA PEALE,
SUKAOTS LÄKS KRUSI.

VAPRALT KÕIGE PISEM VARVAS
ELUMUUTUST TALUS.
KUID SUUR VARVAS KURVALT ARVAS:
«OLEN TEISTEL JALUS . . .»

OHKAS KAND: «KUI HEA JA KENA
OLI ELU VAREM!»
JAH, ON VIIEAASTASENA
RASKE OLLA PAREM!

Illustreerinud HELDUR LARETEI

Vedur

«TSUHH-TSUHH, KAUGED MAAD ON EES!»
«VEDUR, VEDUR, MIS SUL SEES —
ÖLI, AUR VÕI KIVISÜSI?»
«ÄRA NÕNDAMOODI KÜSI!
OLEN ISEVÄRKI TÕUGA —
MINA SÕIDAN PUDRUJÕUGA!»

Mispärast?

ROMAN SEF Vene kirjanik

MISPÄRAST
KEVAD JUST KEVADE TOOB,
LINDUDE LAULUST
KANGAST KOOB!

MISPÄRAST
ÄKKI LÄKS HALJAKS ME ÕU!
MIKS TAEVAS MÜRAB JA
KÄRGATAB KÕU!

KULLAPAI,
KÜLLAP NII SEETÖTTU ON,
ET NÜÜD KÕIKJAL
SOE JU ON.

Metsas

ROMAN SEF

KESK KÕRGEID SIRGEID KUUSEPUID
KORD KÕNDIS KIRVEMEES.
JA ÜTLES: SADA SÜLDA PUID
SEE LANK KÜLL VÄLJA TEEB.

ÜKS JÄÄGER JÄNKUJAHIL KÄIS,
KUUL RAUAS, VINNAS KUKK.
JA ÜTLES, KOTI KUI SAI TÄIS:
MIS RIKAS METSATUKK!

MU SÕBER VAHEL UIDATES
KA SAMMUD METSA SEAB.
TA ÜTLEB RÕOMSALT MUIATES:
OH AEG! KÜLL SIIN ON HEA!

Aasal

SAUKAT GALIJEV
Tatari kirjanik

HALJAL AASAL VÄIKSEL MEHEL
OLLA HEA.
ÜLE KÕRTE VAEVALT PAISTAB
KAHUPEA.

VEIDI EEMAL MÄTTAL ÕITSEB
PÄSUSILM.
TAHAKS SINNA, AGA VALVAB
EMA SILM.

SÕNU POISIL SUUS EI OLE —
VÄIKE VEEL.
TULGU LILL SIIS LÄHEMALE
— VIIPE TEEB.

PAINDUBKI NÜÜD LAPSE POOLE
HABRAS ÕIS.
NAGU ÕELDES, NÄED, ET RUTTAN,
KUIDAS VÕIN.

TUULEPUHANG TULEB, AITAB
KAASA KA,
AGA LILLE PAIGAL HOIAB
EMAKENE MAA.

Tõlkinud JAAN RANNAP

Aknaga maja

ASTA KASS

Rebasel oli keset metsalagendikku aken. Ta nütkis selle igal hommikul kastepisaratega puhtaks. Kui päike tõusis, lõi aken kõigis värvides sädelema. Rebane lükkas mõlemad aknapooled lahti, toetas küünarnuki aknaraamile ja vaatas kaua välja. Siis kutsus ta ka teisi loomi:
«Tulge vaatama, kui suurepärase vaade minu

aknast avaneb.»

Loomad tulid rodus ja jäid rebase aknast välja vahtima.

Karu ütles:

«Aken on tõesti hea koha peal. Siit paistavad nii ilusasti saagirikkad ja rohelised põõsad oja kaldal. Isegi oja vulin kostab aknast sisse.»

Kukk soputas tiibu ja kiitis:

«Alati nii värske õhk! Kui mugav on sul tuulutada! Ausalt öeldes võiks aken küll kõrgemal korrusel olla, aga niiviisi pole kah viga.»

Kass ajas saba edevalt selga, limpsis vurru ja imetles läikivalt ruudult oma peegelpilti. Siis

nurrus ta rahulolevalt:

«Vaatel pole tõesti viga.»

«Te võite iga päev käia minu aknast loodust imetlemas,» lubas rebane lahkelt.

Loomad harjusidki rebase akna all istuma. Aga siis tuli sügis ja rebane ei teinud külma pärast akent lahti. Loomad kõssitasid kurvalt akna all, püüdes veel metsatukka ja põõsaid silmitseda, aga külm vihm peksis klaasi uduseks ja lõgistas kurjalt raamide kallal. Ega aknast avanev vaade enam silma rõõmustanudki: vabarnavõpsik oli hõredaks jäänud, rohi koltunud ja põõsad päris paljad.

KAI VASAMÄE Kelle süü

Kui köögikell õhtul üheksa lööb, hõikab ema: «On aeg!» See tähendab, et tuleb mängud lõpetada ja pesema vantsida. Sinna pole midagi parata. Sellepärast hakkab Jüri riidest lahti võtma. See käib tema käes kiiresti, sest Kähku tuleb alati lahkelt appi.

Hommikul hüüab ema jällegi: «On aeg!»

Kuid nüüd tähendab see hoopiski, et peab tõusma ning lasteaeda

Illustreerinud JAAN TAMMSAAR

Vana kana

MART HELME

SÕÖDI LÖUNAT. ISA NÄSIS SUPI KÕRVALE KANAKOIBA JA PAHANDAS:

«SEE LIND ON KÜLL SAJA-AASTANE OLNUD, MITTE EI HAKKA HAMMAS PEALE.»

MARTINILE OLII EMA ANDNUD TIIVA. POISS MAITSES SEDA JA LEIDIS:

«MUL ON KÜLL PEHME TÜKK. JU TAL SIIS TIIVAD EI OLNUD VEEL SAJA-AASTASEKS SAANUD.»

Kuigi rebasel ei olnud oma külalistele enam pak-
kuda ei ilu ega mugavust, istusid nad ikkagi
tihti koos. Rebasel oli õigus, kui ta ütles:

«Üheskoos on soojem lõdiseda.»

Kui aga ilm nii külmaks läks, et ka üheskoos lõdi-
semine enam sugugi sooja ei andnud, tegi rebane
ettepaneku:

«Ehitame õige aknale maja külge, siis ei pruugi
meil talvepakast karta. See on ju nii väike vaev.

Meid on palju ja pealegi on aken juba olemas.»

Rebase plaaniga olid kõik nõus.

«Minu poolt on puitmaterjal,» lubas karu,
kellel juba ammust ajast vedeles põõsas hulka

tühje mesitarusid.

«Minult kõrge korsten,» uhkustas kukk. Tema
pidaski akent just sellepärast liiga madalaks, et
oli harjunud kõrge korstna otsas istuma ja tiibu
soputama.

Kassil oli tagavaraks vana ahi, millel ta sooja
ilmaga päikese käes põõnas. Kassid armastavad
ikka ahju peal soojas olla.

Aga sügisene ahi ei andnud enam sooja.

«Mis muud, kui käpad külge,» rõõmustas rebane.

Usinalt hakkasid loomad maja ehitama ja see ei
võtnud kuigi palju aega. Igatahes olid seinad
enne lume tulekut püsti ja sisemiste tööde lõpeta-

mine oli ühisel jõul juba naljaasi.

Kui maja valmis hakkas saama, hiilis kohale
vana kaval ristämblik ja pakkus oma abi:

«Kui te mind oma majja elama võtate, koon akna
ette peene võrkkardina.»

Aga loomad ei tahtnud:

«Aknast peab valgus läbi paistma. Siis näeme seda
ilusat loodust, mis meie maja ümber on. Talvine
mets on ju samuti väga kaunis, eriti, kui soojust
toast vaadata.»

Selles oli neil õigus. Kahju ainult, et karu enam
ümbritsevat ilu ei näinud, tema norskas magu-
sasti seina ääres nurgas.

lippama. Jüri hakkab ruttu riidesse panema. Aga öö jooksul on
imelikke asju sündinud. Jüri püksid on tagurpidi ja särk on
sõlme läinud. Varrukad saab Jüri alles pika otsimise peale pluusi
kõhust kätte. Üks sokk on tooli all mügaras kui kilpkonn, teine
voodi ees keraskui siil. Vasak suss selitab laua all, parem külitab
kapi ees. Aga Kähkut ei ole kusagil, et asja joonde ajada. Hea veel,
et Kuidagimoodi appi tõttab. Kõigil on kangesti kiire. Isa on
pahane. Ema on pahane. Jüri on pahane. Küll on lugu! Eks öösel
ole jälle Pahupidi ja Pilla-Palla käinud ja Jüri riietega tembu-
tanud. Kes see muu!

Porised kindad

MATI SOONIK

«AIRI, MIS SA OLED KÜLL OMA KINNASTEGA TEINUD!»
TÕRELES EMA.

«MA MÄNGISIN ÕUES KASSI,» SELGITAS AIRI.

«PORINE MAA TEEB TÕESTI KASSI KÄPAD MUSTAKS,»
NÕUSTUS EMA. «ÄRA HOMME ÕUES ENAM KASSI
MÄNGI!»

JÄRGMISEL ÖHTUL OLID TÜDRUKU KINDAD JÄLLE PORI-
SED.

«AGA, AIRI!» PAHANDAS EMA. «SA JU LUBASID SELLE
KASSIMÄNGU MAHA JÄTTA!»

«MA JÄTSINGI,» ÜTLES TÜDRUK. «TÄNA OLIN MA JÄNESE-
POEG.»

AINO PERVIK

Täbar

Sookoll hulkus mööda õõtsuvat sood ja vetruvat raba. Oli varane kevadaeg. Lumi oli juba läinud. Kõikjal helkis ja sillerdas vesi. Kus aga vähegi kuivem, seal hakkasid tasapisi rohetama sootaimed. Kollil oli hästi kena olla. Süda laulis sees suurest rõõmust kevade tuleku üle ja kolli suu ümises seda laulu kaasa.

Uskumatult pikkade hüpetega mööda mättaid karates jõudis koll hõredate vaevakaskede seast kanarbiku keskele. Nüüd oli ta laugaste vahelt väljas. Edasi tuli turbaraba.

Päike soojendas kolli turjakarvu. Mõnuses meeleolus vudis mehike üha edasi. Niisama sihitult, lusti pärast, kuhu aga silm sihtis ja jalg viis. Koll vaatas kõrget kevadist taevast ja hingas kerget kevadist õhku.

Äkki märkas sookoll enda ees maas vargsi liikuvat soomussaba. Hetke pärast paistis kanarbikuvarte vahelt ilus pisike pea, seejärel saledana looklev sihvakas keha, tume siksakiline joon selja peal.

Kolli meel läks veelgi rõõmsamaks.

See oli ju Kõi, sõber rästik, keda sookoll sellel kevadel polnud veel näinudki. Ka Kõi on siis talve ilusasti üle elanud, kui ta nii kärmelt seal sammalt pidi roomab.

Sookoll ei hõiganud kunagi ühtegi sõpra kohe, kui teda märkas. Enne tuli ümbrust silmitseda. Soos olid omad seadused, võis juhtuda, et äkiline hüüdmine pani sõbra täbarasse olukorda.

Sookoll vaatas ringi.

Jajah.

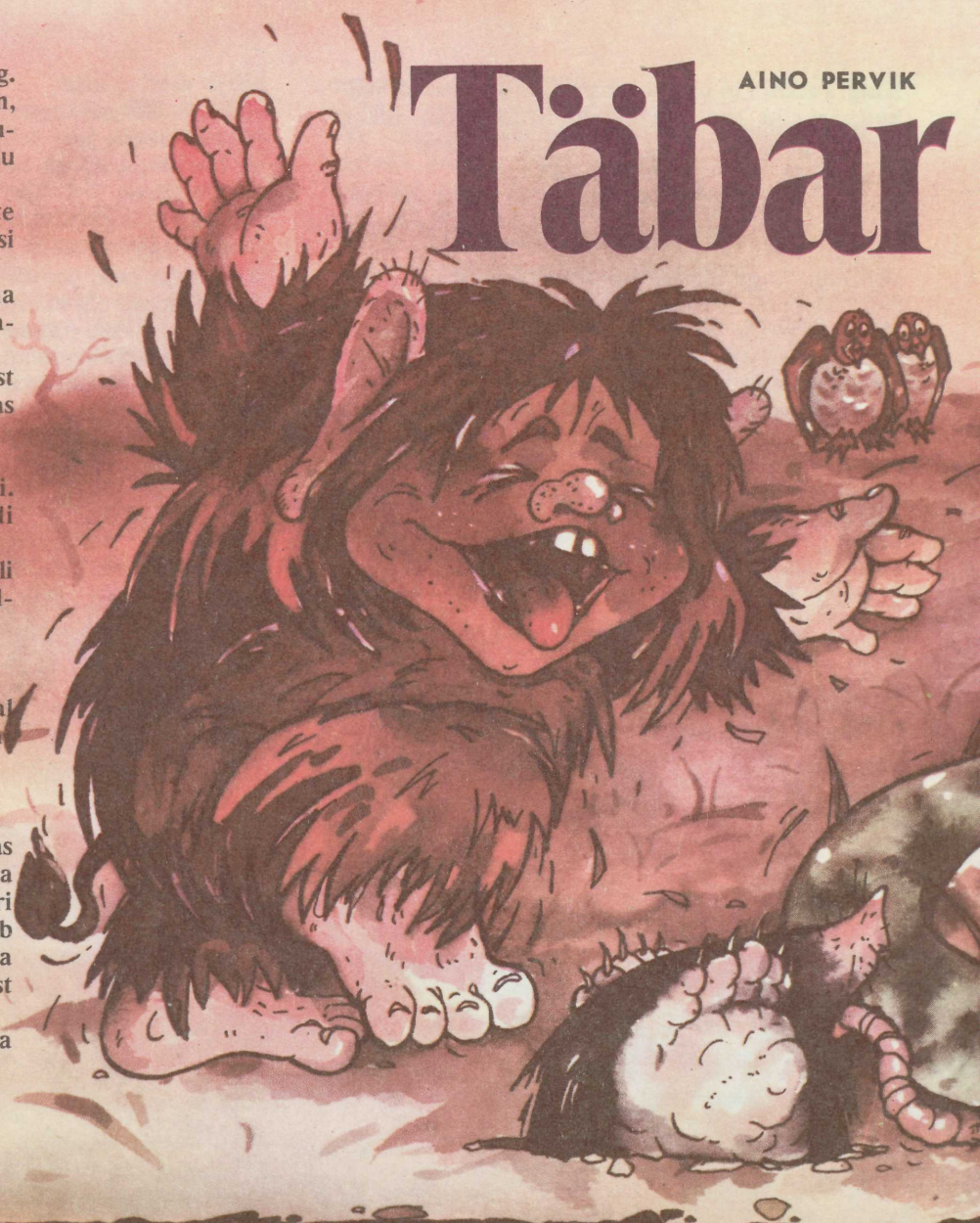
Asjalood olidki keerukad. Sookoll sai aru küll, kuhu Kõi kipub. Veidi eemal oli rabakana pesa, pesas kümme pruunitähnilist muna. Aga kus siis rabakana noorik ise oli? Miks ta pesa maha oli jätnud?

Sookoll vaatas teraselt ümbrust.

Muidugi.

Seal nad kõgistasid kahekesi kanarbikupuhmas. Rabakukk Atarr, mardikas noka vahel, ja tema kanake. Noorikut sookoll veel hästi ei tundnud, aga juba ta teadis linnuemanda eblakat olekut. Kana mis kana, kanaaru peas. Atarr tundis ta juba ammu, see oli tõsine poiss, ehkki natuke lihtsameelne. Võib öelda, isegi lausa rumal. Kuid ega igäühele pole mõistust antud, ka lihtsa meelega võib olla tubli kukk. Atarr oli sookolli hea sõber juba tibupõlvest peale.

Nüüd oli siis nii, et tuttavale mehel taheti äsja munetud munad pesast ära süüa ja näppajaks oli samuti tuttav mees. Mida nüüd teha?

Käiku rajava
muti laul HELVI JÜRISSON

KRIHVA-KROHVA, NIHVEL-NÜHVEL,
MINU KÄPP ON JUSTKUI KÜHVEL.

TEEN AGA, TEEN AGA MULLATÖÖD,
MUL POLE PÄEVA, MUL POLE ÖÖD.

MINU PÄEVAL POLE NIME,
SEST ET KOGU AEG ON PIME.

EI MA TAHAGI, ET PÄIKE
VALGUSTADA SAAKS MU KÄIKE,

lugu

Küid juba sabast kinni ei hoia. Rabakukke-kana aga enam pesa kaitsma ei jouda. Küi on sellele liiga lähedal. Ta on välkkiire madu, kui asi otsustavaks läheb. Lisaks on tal ka veel mürgihammas. Seda sookoll teadis.

Ja siis märkas ta taevas üht varju.

Veel keegi oli jaole jõudmas. See mees sihtis omakorda Küid. Koll oli ta juba ära tundnud. Taeva all tiirutas sookurg Kuruu, võimsad tiivad laiali, jalad pikalt järel.

Nüüd oli küll lugu lahti.

Rabakukk ja rabakana jagasid põõsaste vahel ilmsüütut mardikat. Nad olid nii innukalt ametis, et ei märganud hädaohtu, mis pesa varitses. Rästik Küi liikumatuist silmist oli selgesti näha, et ettekujutuses on tal juba muna kõhus. Küi ei pannud oma munahimus tähele, et kohe laskub maha pikkade jalga-dega sookurg Kuruu, kes haarab ta oma tugeva noka vahele ja hakkab tuusel-dama, kuni ta on küps allakugistamiseks.

Sookollile tulid nutt ja naer korraga peale. Küllap ta teadis, et kõigil neil on pärast pikka talve vaja tihedasti einet võtta. Aga misjaoks nad siis üksteist sööma peavad? Kõik tema head sõbrad. Mardikaski kena pisike sambla peal sagija.

Midagi oli vaja kiiresti ette võtta. Kollile ei tulnud muud paremat pähe, kui hüppas kõrge mäta otsa ja pistis kõigest kõrist kisendama. Lisaks trampis ta jalgu, et maa müdises, ja vehkis kätega, kuidas jaksas. Sookoll võis teha kohu-tavalt läbilõikavat häält. See oli ulgumine ja kiljumine, mörin ja korin ühe-korraga ning võttis kõigil elavatel olenditel südame alt külmaks. Ja siis veel see trampimine!

Kuruu, kes oli juba samblale laskumas, võpatas ehmatusest ja tõusis tagasi õhku.

Küi, kes juba pesaservani jõudnud, lipsas maa müdinat märgates kokkunut mätaste vahele varju.

Atarr pillas mardika maha ja hakkas valjusti häälitsehes pesast eemale lonkama, tiib ripakil järel. Ta arvas, et ennast vigaseks teeseldes meelitab häda-ohu kanakesest ja munakestest kaugemale. Mis hädaoht see parajasti oli, seda polnud tal mahti tähele pannagi. Noorik aga kaotas lausa pea ja pistis poollennus, pooljooksus ringiratast ümber pesa tiirutama, ise meeletult kaa-gutades.

Eks nad tundsid sookollil hääle kõik ära, aga ehmatuse oli juba oma töö teinud. Sookoll võis rahul olla. Sõbrad olid seekord jälle eluga päästetud. Aga sõbrad olid ka kõik tühja kõhuga jäänud.

Illustreerinud PIRET SELBERG

SEST ET ÜLELIIA HELE
ON TA MUTI SILMADELE.

KRIHVA-KROHVA, NIHVEL-NÜHVEL,
MULDA ÜLES PAISKAB KÜHVEL.

KAEVUR MULLAST SUNNITUD
TEGEMA ON HUNNIKUD,

MUIDU EI SAA TEHA TEID —
NEID ME MUSTI TUNNELEID.

KÄIK ON MUTI JAHIALA,
VIHMAUSS TA MAIUSPALA.

KRIHVA-KROHVA, NIHVEL-NÜHVEL,
VIHMAUSS ON MUTI TRÜHVEL.

Mahlaaeg pidi algama, kui kasejuured maa sees on üles sulanud. Magusaima mahla teati olevat kingul kasvav üksik kask. Kõige enam mahla pidi andma vana korbatanud kask. Mahl tekib seetõttu, et mullast ammutatud vesi liigub puu soontes ülespoole ja selles lahustuvad eelmisel sügisel varutud suhkrud. Kui juured koguvad vesiselt maalt palju vett; saab mahla küll rohkem, aga see on lahjem. Kuival maal kasvava puu mahl on maitavam ja mida jämedam on tüvi, seda enam maitsvat mahla saab. Ladva poole kerkivas vees lahustub suhkruid aina enam ja seepärast on kõrgelt võetud mahl magusam.

Soojadel päikesepaistelisel päeval annab kask eriti ohtralt mahla. Siis jookseb seda puuraugu alla asetatud anumasse lausa sirinal. Ühe päevaga võib saada mahla veeämbri täie. Kõige mõnusam on jooki rüübata siinsamas, puu juures. Tajud keelel karget, natuke puumaitsest ja magusavõitu maiku. Tunned, kuidas jook suu ja kurgu lahedaks teeb ja keha kosutab. Need lapsed, kes usuvad, et limonaad ja «Pepsi» maitsevad nagu kasemahl, võivad seda esmakordselt proovides küll pettuda. Neile võib tunduda, et jook on vihmavett, millesse paar tera suhkrut sisse segatud. Kasemahlas on suhkrut mitu korda vähem kui limonaadis, aga see on hulga tervislikum.

Oravatele, rähnidele ja igasugu putukatele on kasemahl parimaks maiusjookiks. Oravat võib näha kiikumaskas peenikestel kaseokstel. Ta näksib koosseis sätukesti ja maiustab oksa vastu liibudes. Kui sa mõnikord kasehalge ahju pannes märkad, et valge toht on pisikeste ühtlaste aukudereaga otsekui ära rõngastatud, tähendab see, et kunagi mahlakuul on siin tegutsenud rahn.

Pildistanud HENDRIK RELVE

Värske känd metsas on putukate pidulaud. Mahlast niiske puupind otse mustab igasugu mutukatest. Ka mahanõusse tahavad nad tikuda. Kaitseks on hea katta mahanõu marliga. Õeldakse, et kui kõrv vastu kasetüve panna ja hoolikalt kuulata, võivat kosta, kuidas mahl seal sees voolab. Proovisime seda kord. Suuremad lapsed ei kuulnud midagi. Aga väiksem ütles, et tema küll ei kuule, aga tunneb. Tuleb lihtsalt

põsk vastu tüve panna, siis läheb see samamoodi jahedaks nagu kasemahl. Lõpuks hakkas teistelegi lastele tunduma, et seal puu sees nagu midagi voolab.

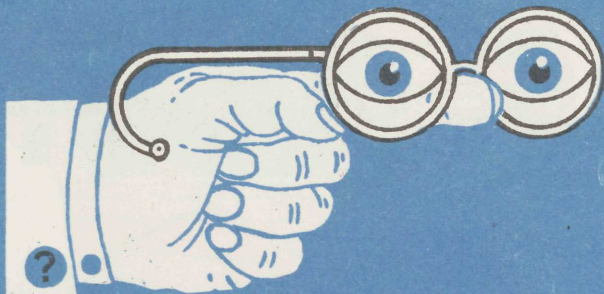
Mahlakuine kevad tuleb silmale nähtamatult ja salaja. Kui sinu mahlaisu on otsas, löö puurauku puupunn ette. Puul endalgi kulub mahl marjaks ära.

HENDRIK RELVE

KASEMAHL

Ühel aprillikuu päeval, kui üle maa on käinud esimesed kevadised hingused, see juhtub. Kasepuus, mis väliselt näib niisama elutu ja raagus kui ennegi, lööb liikvele mahl. Mahlaaja algust on kerge määrata. Murrad kaselt raakese ja silmitsed puupoolset murdekohta. Kui sinna immitseb piisake, tähendab: mahlajooks on alanud. Vanasti pandi mahlaaega hoolikalt tähele. Aprillikuud kutsuti ka mahlakuuks. Kase mahlaanni kohta teadis rahvas igasugu tarkusi.

UUDISHIMULIKELE

MILLAL ON JÜRIPÄEV?

23. aprillil. Yanasti kutsuti aprillikuud ka jürikuuks. Jüripäevast algasid vanarahval põllutööd. Sellest päevast võis uude kohta tööle minna.

Jüripäeva ja jürikuu järgi ennustati ilma ka suveks. Kui enne jüripäeva müristab, siis tuleb külm suvi. Kui pääsukesed juba jürikuul pesa teevad ja konnad koevad, tuleb kuiv kevad. Kui jüripäeval on kaste maas, siis saab rukis valmis enne 25. juulit, enne jaagupäeva.

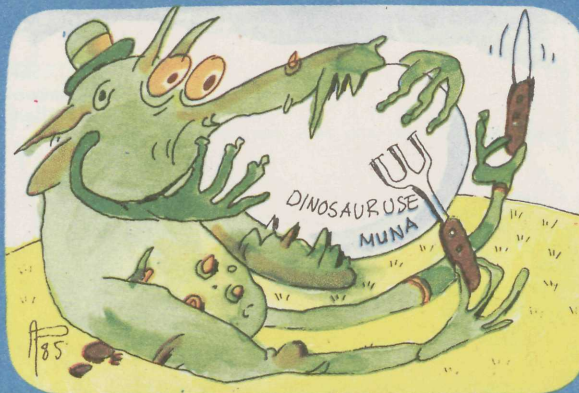

MISSUGUNE TÄNAV ON TALLINNAS KÕIGE VANEM?

Pikk jalg. See on umbes tuhat aastat vana. Algukses oli Pikk jalg tee, mis viis eestlaste linnusesse. Mööda Pikka jalga sõideti tavaliselt hobustega. Jalakäijatele oli mõeldud teine allinna Toompeaga ühendav tänav — trepp-tänav Lühike jalg.

MILLISED OLID VANIMAD SPORDIVÕISTLUSED EESTIS?

Vanade kroonikate ehk ajaraamatute järgi olid Eestis neli-viissada aastat tagasi moes «papa-goimängud». Need olid vibulaskjate võistlused. Märklauaks seati üles ridva otsa kinnitatud papagoi kujuke. Kes esimesena linnu alla laskis, kuulutati pidulikult laskurite kuningaks. Tallinnas sai ta auhinnaks hõbedase vaagna. Uhkes rongkäigus võistlustelt linna tagasi tulles kandis võitja terasvibu ja raudotsaga nooli. Kadrioru Kunstimuuseumis on säilinud hõbepapagoi, mis on valmistatud 1500. aasta paiku.

Illustreerinud AVO PAISTIK

MIKS HUKKUSID DINOSAURUSED?

Dinosaurused ehk hiidsisalikud elasid Maal väga ammu, umbes sada miljonit aastat tagasi. Nad olid kõige suuremad ja tugevamad loomad. Dinosauruste hukkumise põhjusi on palju. Näiteks muutus ilmastik kogu Maal ja taimed, mis olid dinosauruste toiduks, hävisid. Kasvas ka taimtoiduliste loomade hulk ja samuti sigines rohkem neid loomi, kes sõid dinosauruste mune.

Arvatakse ka, et seoses vee alanemisega kõikides ookeanides otsisid paljud loomad endale uued elupaigad. Loomade suurte rännetega kaasnes ka nakkushaiguste levik.

Veel oletatakse, et tol ajal esines mingi kosmiline kiirgus, mida kõik loomad ei talunud. Dinosaurused ei surnud välja kogu Maal üheaegselt, vaid mitme miljoni aasta jooksul.

KUI PIKAKS VÕIB INIMENE KASVADA?

Praegu loetakse maailma pikimaks meheks Mohammed Alam Tahannat. Ta elab Pakistanis, on sündinud 1954. aastal ja on täpselt kaks ja pool meetrit pikk. Teadaolev pikim naine elab Hiinas. 1964. aastal sündinud hiinlanna San Changlini pikkus on kaks meetrit ja 42 cm.

KAS KÕIK INIMESED MÖTLEVAD?

Ei. Vastsündinu ei oska mõelda. Ta oskab vaid imeda, karjuda, magada. Alles edaspidi, elades täiskasvanute kõrval, hakkab laps mõtlema ja rääkides oma mõtteid väljendama. Ka need, kes küll inimestena sündinud, kuid metsloomade hulgas üles kasvanud, ei oska mõelda. Vähemalt mitte nii nagu inimestele omane. Mõtlemisvõimet ei teki ega arene ka sellel, kes pole elu jooksul kokku puutunud ei inimeste ega loomadega, vaid kasvanud täielikus üksinduses. Seni on teada vaid üks taoline juhtum.

KUIDAS TEKKIS MUUSIKA?

Päris kindlalt ei tea seda keegi, sest muusika tekkis juba väga-väga ammu. Arvatakse, et muusika sündis tööd tehes. Töö rütmi ja tegija meeoleolu väljendati hüüatustega. Oletatakse ka, et inimene püüdis järele aimata lindude laulu. Kuid võib nii olla, et esimesed muusikahelid kõlasid hoopis läbi torude. Torusid valmistati loomade luudest ja sarvedest ning neisse puhudes kostiski heli.

Kodumaa päike *Meie esimene riigijuht*

Kodumaa, su särav päike
äratab üles lilled väiksed.
Metsa all sinine lõõm.

KARIN JÖEVEER,
Nõo Keskkooli
II klassi õpilane

Südamesoov

Olgu maailmas alati rahu.
See on me igaihe südamesoov.
Et iial ei täriseks püssid ja kahur,
jääks terveks me maja ja koduhoov.

ANNELI SALONG,
Kingissepa 1. Keskkooli
III klassi õpilane

Sõidan mööda kodumaad

Kui ma ükskord suureks saan,
autojuhiks hakkan.
Sõidan läbi kodumaa —
kangelaslinnad ja taiga ka.
Rõõmus on mu meel sellel rännuteel,
sõpru palju ma leian kõikjalt eest.

GABRIEL MÜRSEPP,
Parksepa 8-kl. Kooli
III klassi õpilane

Juba lasteaias jutustas kasvataja meile Leninist. Ta rääkis, et Lenin oli nõukogude riigi esimene riigijuht. Ta oli laste hea sõber ja tahtis, et kõik maailma rahvad elaksid rahu ja sõpruses. Esimeses klassis lugesin raamatut Lenini lapsepõlvest. Uljanovite peres oli kuus last. Kõik olid väga üksmeelsed ja aitasid alati üksteist. Juba lapsena nägi Lenin, kui raske oli liht-rahva elu Venemaal.

1917. aastal toimus Lenini juhtimisel Oktoobrirevolutsioon ning moodustati tööliste ja talupoegade riik. Lenin tahtis, et kõigile jätkuks tööd, et kõik lapsed saaksid õppida ja neil oleks õnnelik lapsepõlv. Nüüd on Lenini unistus täitunud. Nõukogude Liit on kõige suurem riik maailmas ja kõik inimesed on siin õnnelikud.

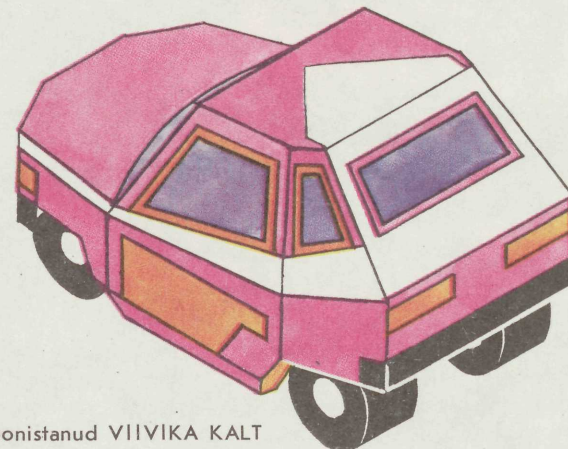
SVEN MIKSER,
Paide 1. Keskkooli
IV klassi õpilane

Vanaisa luurel

Minu vanaisa on Suure Isamaasõja veteran. Vahel ta jutustab meile sõjalugusid. Kord rääkis ta sellise loo. Teda saadeti luurele. Vanaisa oli siis noor ja julge mees. Ta pidi välja uurima, kuhu sakslased lähevad. Oma püssi peitis vanaisa põõsasse, võttis seljast sõduririided, leidis talust vana koorelahutaja ja nokitses selle kallal. Varsti tulidki teed mööda sakslased. Neid huvitas, kus asub vallamaja. Vanaisa juhatas pikema tee. Minema hakates patsutati talle õlale ja öeldi: «Tubli, tubli!» Vaevalt olid sakslased lahkunud, kui vanaisal hakkas kiire. Ta vahetas riided, võttis püssi ja andis päkkadele valu. Ta jooksis kiiresti omade juurde. Hävituspataljon jõudis õigel ajal vaenlasi rünnata. Vanaisa sai ülesande täitmise eest kiita.

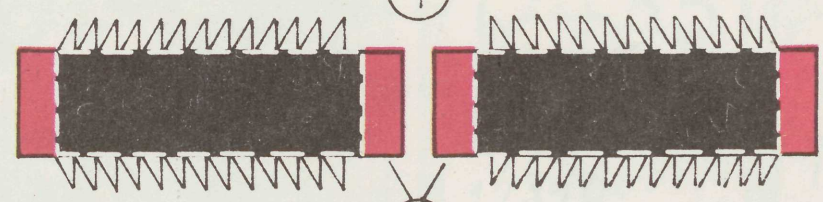
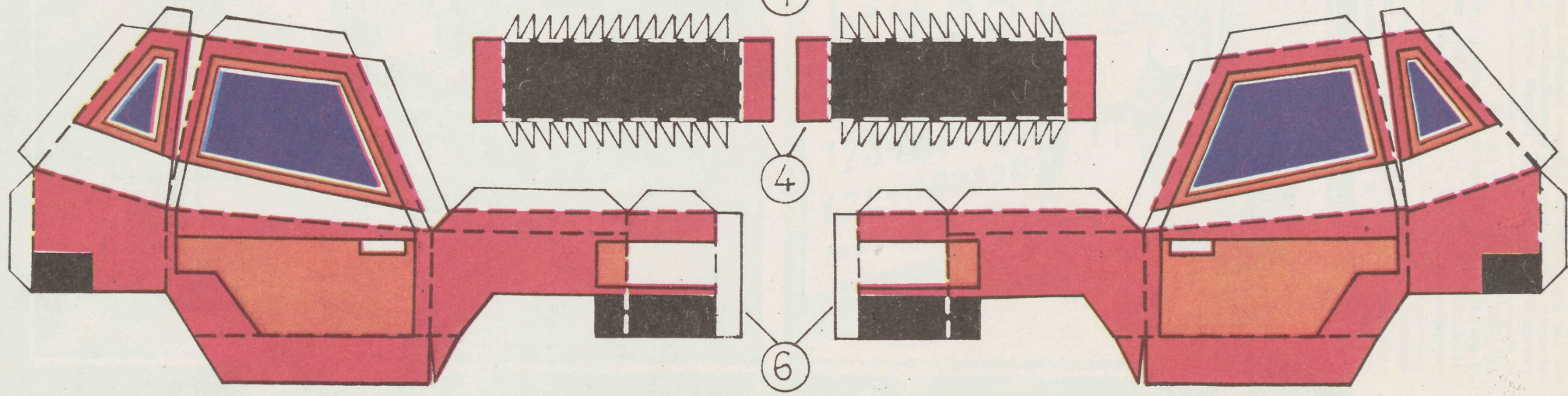
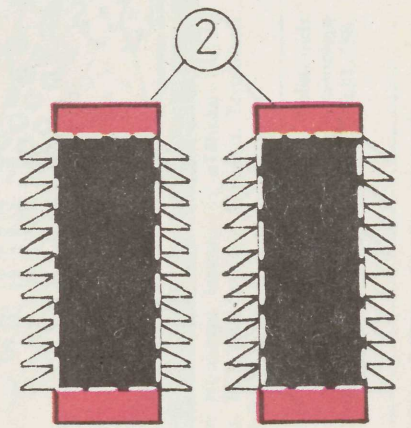
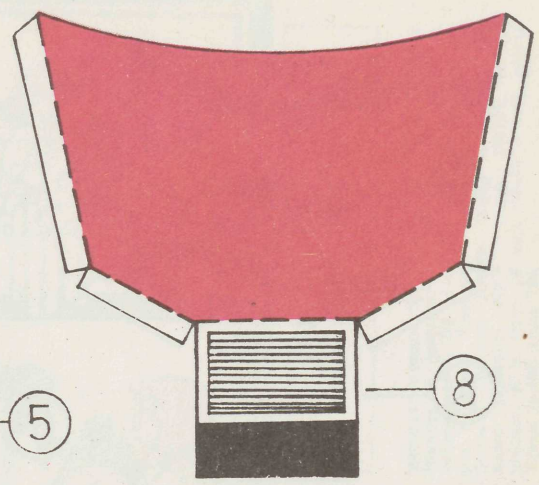
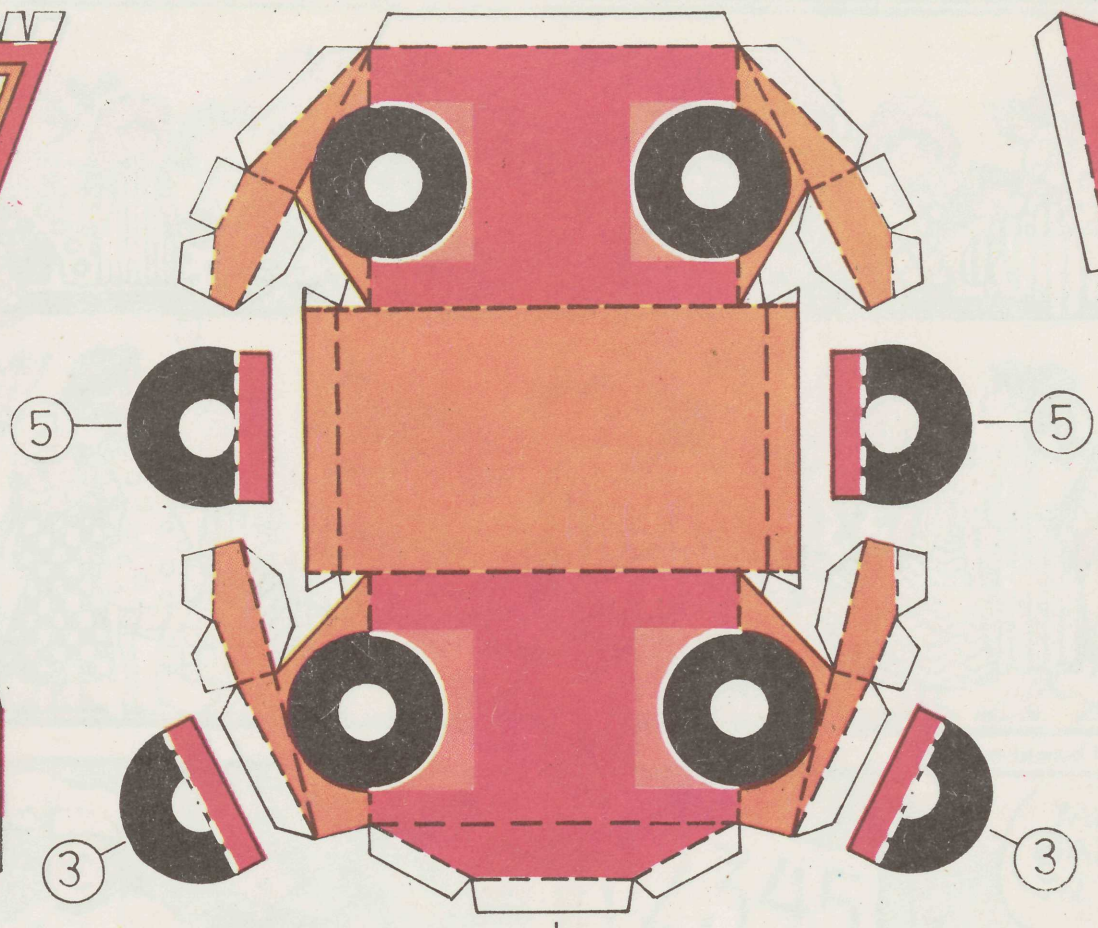
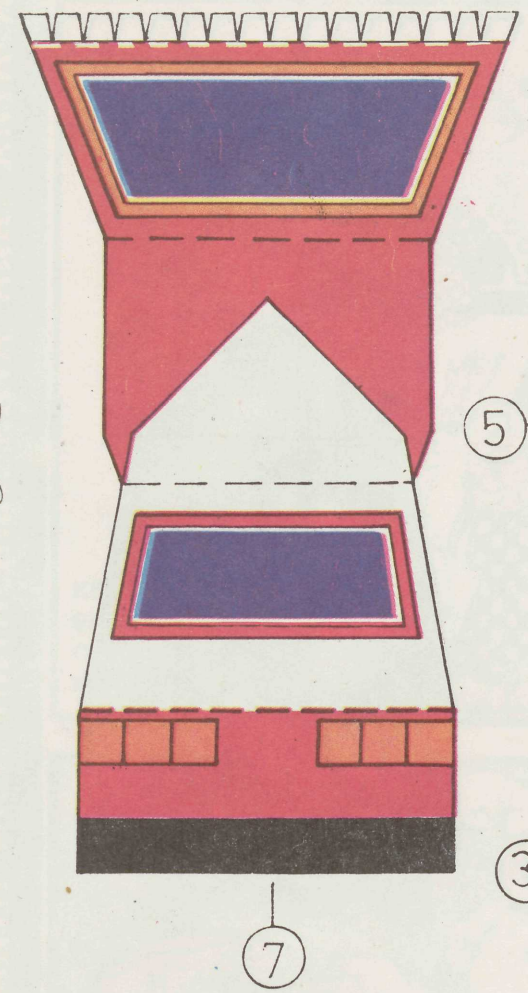
ENE SIREL,
Vaimastvere 8-kl. Kooli
III klassi õpilane

Joonistanud VIIVIKA KALT

Auto

Kõigepealt löika välja auto põhjatükk (1). Rattakülgedega otsatükid murra katkendliku joone kohalt üles, nii et põhja keskosa (punane või oranž) jääb kõige madalamale. Siis löika ratta valge joonega piiratud osa põhja küljest lahti. Seda võid teha taskunoa otsaga või torgi valge joon nõõpnõelaga tihedalt auke täis ja lükka rattakülge sõrmega põhja küljest lahti. Seejärel murra rattad põhjaga risti auto alla ning liimi neile ülejäänud rattaosad. Esirataste osad (3 ja 4) on veidi väiksemad kui tagarataste omad (4 ja 5). Nüüd murra ära rattakoopad ning liimi kere küljetükid (6) põhja keskosa ning rattakoobaste külge. Raskemad tööd ongi lõpetatud. Nüüd säti paika osad 7 (esiaken, katus, tagumine aken) ja 8 (kapott), liimi kinni ja auto ongi valmis.

7

1

8

2

5

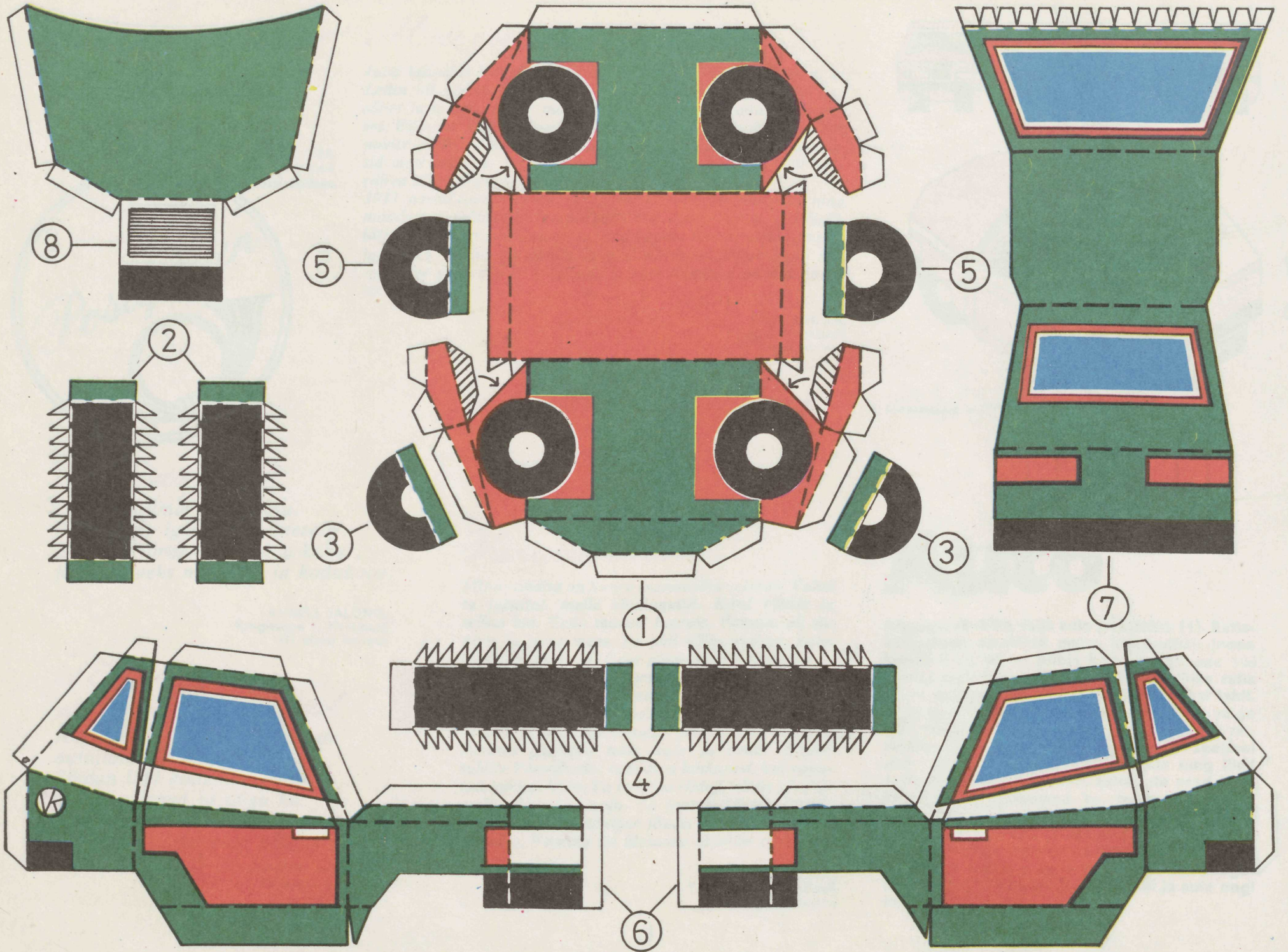
5

3

3

4

6

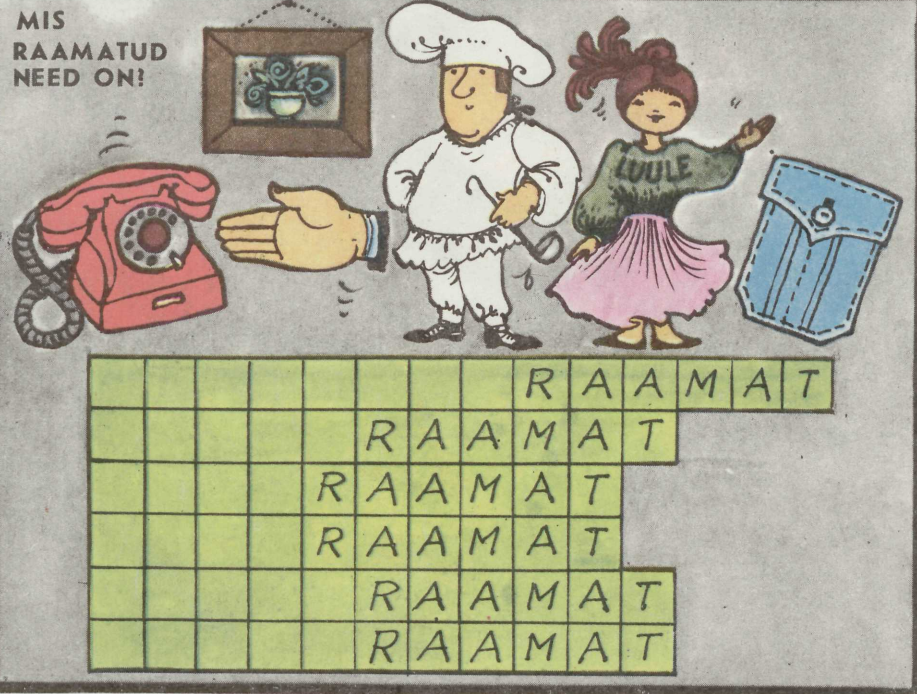

KELLEL
EI OLE
OMA
NUKKU!

Joonistanud ELLE TIKERPÄE

MIS
RAAMATUD
NEED ON!

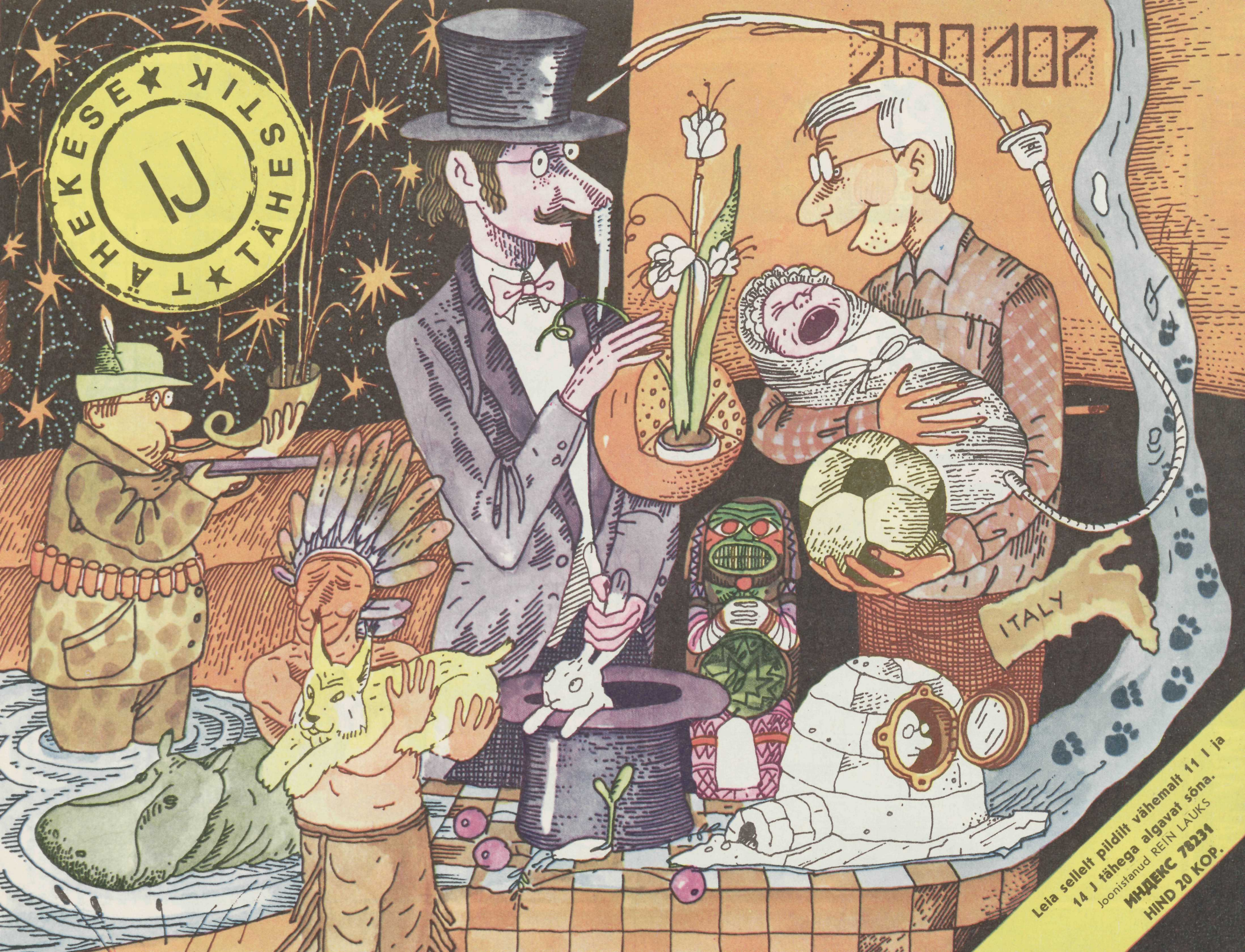
ELKÜ Keskmittee ja ENSV Pioneeriorganisatsiooni Nõukogu lastejakiri «Täheke» nr. 4 1985. Ajakiri asutatud jaanuaris 1960. Ilmub kord kuus. EKP Keskmittee Kirjastus. Toimetuse aadress: Tallinn 200 107, Pärnu mnt. 67-a. Toimetus käsikirju ei tågasta.

Kolleegium: E. Haamer, V. Korkas, E. Mardi, H. Mänd, H. Rattiste, V. Variksaar. Telefonid: peatoimetaja E. Mardi 681-495, vastutav sekretär V. Variksaar 681-497, vanemtoimetaja J. Rannap 681-497, kunstiline toimetaja J. Tammsaar 681-400, toimetaja A. Jürgens 681-538, tehniline toimetaja A. Lill 681-496.

Laduda antud 28. 02. 1985. Trükkida antud 21. 03. 1985. Trükitiir 76 600. Ofsctpaber nr. 1. 60x90/8. Trükipoognaid 2. Arvestuspoognaid 2,91. Tingvõrrfõmmiseid 8,0. MB-04107. Tellimise nr. 798. EKP Keskmittee Kirjastuse trükikoda, Tallinn 200 090, Pärnu mnt. 67-a.

Esikaanel KELLI KAGOVERE joonistus «Koondus».

Детский журнал ЦК ЛКСМ Эстонии и Совета Пioneерской организации Эстонской ССР «Тäheke» («Звездочка»). На эстонском языке. Выходит один раз в месяц. Типография Издательства ЦК КП Эстонии, Таллин, 200090, Пярну маantee, 67-а. Адрес редакции: ЭССР, Таллин, 200107, Пярну маantee, 67-а. Цена 20 коп. Объем 2 печ. листа. Тираж 76 600. Заказ 798.

Leia sellelt pildilt vähemalt 11 1 ja
14 J tähega algavat sõna.
Joonistanud REIN LAUKS
ИНДЕКС 78231
HIND 20 KOP.